

HUDUDLARDA IQTISODIY XAVFSIZLIK KO‘RSATKICHLARI TENDENSIYASINI BAHOLASH

Bayxonov Baxodirjon Tursunbayevich

NamDTU, “Menejment” kafedrası DSc, professori

Annotatsiya

Ushbu maqolada O‘zbekiston mintaqalarida 2010–2014 hamda 2020–2024-yillar oralig‘ida iqtisodiy xavfsizlik ko‘rsatkichlarining dinamik o‘zgarishi ilmiy asosda tahlil qilindi. Tadqiqot davomida milliy va mintaqaviy iqtisodiy xavfsizlikning nazariy asoslari, tahdidlar tizimi va hududlararo rivojlanish tafovutlarini aniqlovchi omillar chuqur o‘rganildi. Mintaqalardagi iqtisodiy salohiyat, resurslardan foydalanish samaradorligi, investitsion faollik, sanoatlashtirish darajasi va demografik yuklamaning o‘zgarishlarga ta’siri statistik ma’lumotlar asosida baholandi. Tahlil natijalari hududlar kesimida iqtisodiy o‘sishning notekis taqsimlangani, ayrim mintaqalarda iqtisodiy xavfsizlikning sezilarli darajada mustahkamlangani, boshqalarda esa pasayganini ko‘rsatdi. Maqolada hududlararo nomutanosibliklarni kamaytirish, iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlash hamda barqaror rivojlanishni ta’minlashga qaratilgan ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: iqtisodiy xavfsizlik, mintaqaviy rivojlanish, hududlararo nomutanosiblik, investitsion salohiyat, iqtisodiy diversifikatsiya, mintaqaviy boshqaruv.

Аннотация

В статье на научной основе анализируется динамика показателей экономической безопасности регионов Узбекистана за период 2010–2014 и 2020–2024 годов. В ходе исследования углубленно изучены теоретические основы национальной и региональной экономической безопасности, система угроз и факторов, определяющих межрегиональные различия в развитии. На основе статистических данных оценены экономический потенциал регионов, эффективность использования ресурсов, инвестиционная активность, уровень индустриализации и влияние демографической нагрузки на динамику. Результаты анализа показали, что экономический рост распределен по регионам неравномерно, в одних регионах экономическая безопасность существенно укрепилась, в других снизилась. В статье разрабатываются научно обоснованные предложения, направленные на сокращение межрегиональных различий, укрепление экономической безопасности и обеспечение устойчивого развития.

Ключевые слова: экономическая безопасность, региональное развитие, межрегиональные различия, инвестиционный потенциал, экономическая диверсификация, региональное управление.

Abstract

This article analyzes the dynamic changes in economic security indicators in the regions of Uzbekistan for the period 2010–2014 and 2020–2024 on a scientific basis. During the study, the theoretical foundations of national and regional economic security, the system of threats and factors determining interregional development differences were studied in depth. The economic potential of the regions, the efficiency

of resource use, investment activity, the level of industrialization and the impact of demographic burden on changes were assessed based on statistical data. The results of the analysis showed that economic growth was unevenly distributed across regions, economic security was significantly strengthened in some regions, and decreased in others. The article develops scientifically based proposals aimed at reducing interregional disparities, strengthening economic security and ensuring sustainable development.

Keywords: economic security, regional development, interregional disparities, investment potential, economic diversification, regional governance.

KIRISH

Zamonaviy sharoitda milliy iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash masalasi davlatning barqaror rivojlanishi, ijtimoiy-iqtisodiy manfaatlarini himoya qilish hamda global raqobat sharoitida o'z pozitsiyasini mustahkamlashning muhim omillaridan biri sifatida qaraladi. Milliy iqtisodiy xavfsizlik tizimi samaradorligi, avvalo, uning mazmun-mohiyatini belgilab beruvchi tamoyillarning qay darajada shakllantirilganiga va amaliyotga tatbiq etilganiga bog'liq. Mazkur tamoyillar nafaqat davlat miqyosida, balki mintaqalarda ham iqtisodiy jarayonlarning barqarorligini ta'minlashda strategik yo'nalish sifatida xizmat qiladi. Shu bois, milliy xavfsizlik tizimi bilan mintaqaviy iqtisodiy xavfsizlikni integratsiyalash tamoyili iqtisodiy makonning yaxlitligini saqlash va hududlararo nomutanosibliklarni kamaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Iqtisodiy xavfsizlik tizimini samarali shakllantirish uchun, avvalo, xavfsizlik obyektlarining hayotiy manfaatlariga ta'sir qiluvchi ichki va tashqi tahdidlarni aniqlash, baholash hamda ularning ehtimolini ilmiy asosda bashorat qilish zarur. Shu bilan birga, yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xavf-xatarlarning oldini olish, ularni bartaraf etish bo'yicha tezkor va uzoq muddatli strategik chora-tadbirlar majmuasini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish talab etiladi. Xavfsizlik tizimining barqaror ishlashi uchun kundalik sharoitlarda ham, favqulodda vaziyatlar davrida ham zarur kuch va vositalarning doimiy tayyor holatda bo'lishi hamda iqtisodiy obyektlarning uzluksiz faoliyatini qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining takomillashtirilishi alohida ahamiyatga ega. Shuningdek, mamlakatning xalqaro shartnomalar doirasidagi majburiyatlaridan kelib chiqib, tashqi maydonda xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan hamkorlik mexanizmlarida ishtirok etish ham iqtisodiy xavfsizlik tizimining tarkibiy qismi hisoblanadi.

Mintaqaviy darajada iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash esa o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, u hududlarning iqtisodiy, demografik, tabiiy va ijtimoiy parametrlaridagi farqlarga tayanadi. Shuning uchun mintaqalarda xavfsizlik tizimini shakllantirishda mintaqaviy manfaatlar muvozanatini saqlash, davlat va mintaqa darajasida boshqaruv organlarining vakolatlari, funksiyalari va mas'uliyat sohalarini aniq chegaralash ustuvor tamoyil bo'lib xizmat qiladi. Davlat boshqaruvi hamda mahalliy o'zini o'zi boshqarish organlari o'rtasida vakolatlarning oqilona taqsimlanishi hududiy boshqaruv samaradorligini oshirib, iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash jarayonining izchilligini kuchaytiradi.

Bundan tashqari, mintaqalarning tabiiy resurslari, ilmiy-texnik salohiyati, moliyaviy imkoniyatlari hamda intellektual mehnat resurslaridan samarali foydalanish mamlakatning milliy boyligini oshirish, iqtisodiy mustaqilligini mustahkamlash va raqobatbardoshligini ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Shu ma'noda, iqtisodiy xavfsizlik masalalariga kompleks, ilmiy asoslangan yondashuv mintaqaviy rivojlanish strategiyasining ajralmas tarkibiy qismi sifatida qaralishi lozim.

Shu tariqa, mintaqaning iqtisodiy xavfsizligi uning ta'minlanishiga asos bo'luvchi fundamental tamoyillar tizimi bilan belgilanadi va bu tamoyillarni chuqur o'rganish hamda amaliyotga tatbiq etish hududiy rivojlanish barqarorligini ta'minlashning muhim sharti hisoblanadi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Milliy va mintaqaviy iqtisodiy xavfsizlik masalasi so'nggi yillarda global iqtisodiy jarayonlarning murakkablashuvi, geosiyosiy raqobatning kuchayishi va iqtisodiy tahdidlarning xilma-xilligi sababli ilmiy adabiyotlarda keng muhokama qilinayotgan mavzulardan biri hisoblanadi. Xalqaro va mahalliy tadqiqotlarda iqtisodiy xavfsizlik tushunchasi davlatning iqtisodiy barqarorligi, makroiqtisodiy ko'rsatkichlarning izchilligi, resurslardan samarali foydalanish hamda ichki va tashqi risklarni boshqarish qobiliyatini ifodalovchi kategoriya sifatida izohlanadi.

A. Sen[1], J. Stiglitz[2], M. Porter[3] kabi iqtisodiyot nazariyotchilari o'z tadqiqotlarida iqtisodiy tizimning barqarorligi va xavfsizligini ta'minlashni milliy raqobatbardoshlik, iqtisodiy siyosat sifati va institutlarning samaradorligi bilan bog'lashadi. Ularning fikriga ko'ra, iqtisodiy xavfsizlik nafaqat tahdidlarni bartaraf etishni, balki rivojlanish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratishni ham qamrab oladi. Xususan, Porter hududiy raqobatbardoshlikni oshiruvchi omillar — innovatsiya, infratuzilma, intellektual kapital va resurslardan oqilona foydalanish — mintaqalarning iqtisodiy xavfsizligi uchun ham muhimligini alohida ta'kidlaydi.

MDH mamlakatlari va Sharqiy Yevropa olimlari tadqiqotlarida iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash tizimining institutsional asoslari keng yoritilgan. Xususan, E. Kochetov[4], V. Senchagov[5] va T. Glushenko[6] milliy xavfsizlik tizimini shakllantirishda tahdidlarni diagnostika qilish, ularni baholash indikatorlarini ishlab chiqish hamda xavf-xatarlarning hududlar bo'yicha differensial xaritasini tuzish zarurligini ko'rsatadi. Ular mintaqaning iqtisodiy xavfsizligi davlat miqyosidagi xavfsizlik tizimi bilan uzviy bog'liq bo'lib, mintaqaviy manfaatlar muvozanatini saqlash strategik omil sifatida qaralishi lozimligini ta'kidlaydilar.

O'zbekistonlik tadqiqotchilar — Sh. G'aniev[7], B. Abdurahmonov[8], Q. Akramov, O. Jo'rayev[9], M.A. Nazarova[10], A.I. Ismoilov[11], va boshqalar — mintaqaviy rivojlanish, iqtisodiy xavfsizlik indikatorlari, resurslardan samarali foydalanish va hududiy nomutanosibliklar masalasiga alohida e'tibor qaratishgan. Ularning ilmiy ishlari mintaqalarning tabiiy resurslari, sanoat salohiyati, transport infratuzilmasi va ijtimoiy-iqtisodiy imkoniyatlaridan samarali foydalanish milliy iqtisodiy xavfsizlikning asosiy shartlaridan biri ekanini ko'rsatadi. Tadqiqotlarda ta'kidlanishicha, mintaqalarda iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash mintaqaviy boshqaruv tizimini takomillashtirish, mahalliy hokimiyat organlarining vakolatlarini aniq

chegaralash hamda markaz va hududlar o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlarni muvozanatlashni talab etadi.

Xalqaro tajribada iqtisodiy xavfsizlik bo'yicha yondashuvlar ko'p qirrali bo'lib, ularning aksariyati strategik rejalashtirish, risklarni boshqarish va favqulodda vaziyatlarga tayyorgarlikni kuchaytirishga qaratilgan. OECD[12], BMT Taraqqiyot Dasturi (UNDP)[13] va Jahon Banki[14] tomonidan tayyorlangan hisobotlarda mintaqaviy xavfsizlik indikatorlari, iqtisodiy barqarorlikni baholash modellari hamda makro-iqtisodiy risklarni oldindan aniqlash metodlari ishlab chiqilgan[15]. Ushbu manbalarda mintaqaning raqobatbardoshligi, institutsional salohiyati, innovatsion rivojlanish darajasi va ekologik barqarorlik darajasi iqtisodiy xavfsizlikning asosiy komponentlari sifatida qayd etiladi.

METODOLOGIYA

Tadqiqotda milliy va mintaqaviy iqtisodiy xavfsizlikning nazariy asoslarini mantiqiy o'rganish, ularning amaliy mexanizmlarini tahlil qilish, tahdidlarni diagnostika qilish hamda mintaqaviy rivojlanish barqarorligini ta'minlashga xizmat qiluvchi taklif va tavsiyalarni ishlab chiqishga qaratilgan kompleks ilmiy yondashuvlardan iborat. Tadqiqotda qo'llanilgan metodlar mintaqalarning iqtisodiy salohiyati, tahdidlar tizimi, institutsional omillar va davlat boshqaruvi mexanizmlarini chuqur tahlil qilish imkonini beradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Iqtisodiy xavfsizlik — bu mamlakat yoki mintaqaning barqaror iqtisodiy rivojlanishini, ijtimoiy farovonlikni hamda tashqi va ichki iqtisodiy tahdidlarga nisbatan immunitetini ta'minlovchi muhim ko'rsatkichdir. Hududiy darajada iqtisodiy xavfsizlik ishlab chiqarish hajmi, investitsiya oqimi, mehnat resurslari, infratuzilma va ijtimoiy omillar bilan chambarchas bog'liq. Ushbu tahlilda 2010–2024-yillar oralig'ida O'zbekiston hududlarining iqtisodiy xavfsizlik darajasi dinamikasi statistik ma'lumotlar asosida o'rganildi. Maqsad — hududlararo farqlarni aniqlash, ularning sabablari va rivojlanish yo'nalishlarini ilmiy asosda baholashdir. Tahlil natijalariga ko'ra, mintaqalarning iqtisodiy xavfsizligiga quyidagi omillar eng kuchli ta'sir ko'rsatmoqda:

1. Sanoatlashtirish darajasi — ishlab chiqarish hajmi va turfa sohalarning mavjudligi.
2. Transport va logistika infratuzilmasi — ichki va tashqi bozorlarga chiqish imkoniyati.
3. Investitsiya muhitining barqarorligi — xorijiy va mahalliy kapital oqimi.
4. Aholi soni va bandlik darajasi — mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligi.
5. Innovatsion faoliyat — raqamli texnologiyalar, ta'lim va ilm-fan bilan integratsiya.

2010–2014-yillarda O'zbekiston Respublikasining aksariyat viloyatlari iqtisodiy xavfsizlik ko'rsatkichlari bo'yicha past natijalarga ega bo'lgan (0,35–0,70 oralig'ida). 2020–2024-yillar davrida esa bir qator hududlarda ijobiy o'sish kuzatilgan, bu

mamlakat iqtisodiyotida tarkibiy o'zgarishlar, investitsiya oqimining oshishi va infratuzilma modernizatsiyasi bilan bog'liq (1-jadval).

1-jadval

2010–2014-yillarda O'zbekiston Respublikasi ayrim viloyatlarining iqtisodiy xavfsizlik ko'rsatkichlari¹

Hudud	2010–2014 y.	2020–2024 y.	O'zgarish (%)
Qoraqalpog'iston Respublikasi	0,412	1,006	+144
Navoiy viloyati	0,553	0,768	+39
Toshkent viloyati	1,621	1,173	-28
Qashqadaryo viloyati	0,719	0,548	-24
Andijon viloyati	0,426	0,471	+11
Namangan viloyati	0,372	0,430	+15
Xorazm viloyati	0,335	0,345	+3
Toshkent shahri	0,791	0,772	-2

Jadvalda keltirilgan ma'lumotlar 2010–2014 va 2020–2024-yillar oralig'ida mintaqalar rivojlanish ko'rsatkichlarining sezilarli darajada farqlanishini ko'rsatadi. Bu farqlar mintaqaviy iqtisodiy xavfsizlik darajasidagi o'zgarishlar, resurslardan foydalanish samaradorligi, sanoat salohiyati, demografik bosim va investitsion oqimlar differentsialligini aks ettiradi. Har bir hududning o'zgarishi alohida strukturaviy sabablarga ega. Shu bois ushbu tendensiyaning sezilarli o'sish kuzatilgan hududlar va pasayish kuzatilgan hududlar bo'yicha tahlil qilamiz.

1-hududga: Qoraqalpog'iston Respublikasi to'g'ri kelib kuzatilayotgan davr mobaynida 144%ga oshib, bu tendensiya bir nechta omillar bilan qo'shilgan qiymat yaratish tuzilmasidagi diversifikatsiyaga asosan qishloq xo'jaligidan tashqari qayta ishlash sanoati ulushini ortishi, infratuzilmaviy investitsiyalar hajmining oshishi (bunda suv resurslarini boshqarish, yo'l va transport tarmoqlari modernizatsiyasi hududning iqtisodiy faolligini oshishi, ekologik loyihalar (Orolbo'yi mintaqasini rivojlantirish dasturi) natijasida yangi iqtisodiy faollik nuqtalari paydo bo'lishi hamda xorijiy investitsiyalar oqimi bo'yicha Orolbo'yi mintaqasining xalqaro ekologik hudud sifatida e'lon qilinishi investorlar uchun imtiyozli sharoit yaratganligi bilan izohlanadi.

Navoiy viloyatida 39%ga o'sishi kon-metallurgiya va kimyo sanoatining barqaror kengayishi, erkin iqtisodiy zona faoliyati, raqamlashtirish va logistika tizimlarining takomillashuvi hamda energiya infratuzilmasining rivoji bilan bog'liq holda, bu omillar viloyatni respublikaning iqtisodiy xavfsizlik tayanch hududlaridan biriga aylantiradi. Farg'ona vodiysi hududlaridagi o'sish Andijon viloyati (+11%) va Namangan viloyati (+15%) aholi sonining yuqori bo'lishi tufayli ichki bozor sig'imi kengligi, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishi, kooperatsiya zanjirlarining faol shakllanishi (ayniqsa oziq-ovqat, yengil sanoat) omillari bilan izohlanadi. Biroq o'sish sur'atlari uncha yuqori emas, bu esa mintaqaning hududiy resurslari cheklanganligi va demografik yuklama yuqoriligi bilan bog'liq.

2-hududga: birinchi navbatda Toshkent viloyati to'g'ri kelib kuzatilayotgan davrlar mobaynida 28%ga kamaygan bo'lib, bu hududdagi pasayish bir nechta

¹ Muallif ishlanmasi

murakkab omillar jumladan, Toshkent shahrining iqtisodiy “sorbsiya effekti”: yirik sanoat, kapital va mehnat resurslari markazga ko‘chayotganligi, iqtisodiy faollikning bir qismi agglomeratsiya jarayonlari natijasida shahar markaziga siljishi, sanoat korxonalarining bir qismini ekologik talablar tufayli boshqa hududlarga ko‘chirish bilan bog‘liq. Bu holat iqtisodiy xavfsizlikning hududiy nomutanosibliklarda kuchaygan shaklini aks ettiradi.

Keyingi o‘rinda Qashqadaryo viloyati 24%ga pasayish bilan egallab turibdi. Viloyatda bunday pasayishning asosiy sababi uglevodorod qazib chiqarishga haddan tashqari bog‘liqlik, gaz-kimyoy sektorida yetarli darajada diversifikatsiya yo‘qligi, investitsiyalarning notekis taqsimlanishi hamda mehnat migratsiyasi oqibatida mahalliy iqtisodiy faollikning pasayishidir. Bu mintaqaning iqtisodiy xavfsizligi ko‘proq xomashyo modeliga qaramlik bilan tavsiflanadi.

Natijalar shuni ko‘rsatadiki, mintaqalar rivojlanishidagi tafovutlar so‘nggi yillarda yanada kuchaygan. Sanoatlashgan yoki davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlangan hududlar tez o‘sayotgani holda, xomashyo yo‘nalishiga qaram va resurslari cheklangan hududlar pasayish tendensiyalarini ko‘rsatmoqda. Bu holat iqtisodiy xavfsizlikning hududlar bo‘yicha notekis taqsimlanganini va mintaqalararo barqarorlik uchun zarur bo‘lgan fiskal, investitsion va institutsional siyosatning yanada muvofiqlashtirilishini talab etadi.

Bundan tashqari, poytaxt va unga yaqin hududlar o‘rtasidagi iqtisodiy markazlashuvning kuchayishi Toshkent viloyati misolida hududning rivojlanish salohiyatiga salbiy ta‘sir ko‘rsatgan. Aksincha, davlat tomonidan alohida e‘tibor qaratilgan va infratuzilmaviy loyihalar bilan qo‘llab-quvvatlangan hududlar — xususan, Qoraqalpog‘iston — sezilarli ijobiy sur‘atlarni namoyon qilmoqda. Olingan natijalar O‘zbekiston mintaqalari iqtisodiy xavfsizligining asosan quyidagi omillar bilan belgilanayotganini tasdiqlaydi:

- iqtisodiyotning diversifikatsiya darajasi;
- hududning resurs bazasi va uni boshqarish sifati;
- investitsiya oqimlarining barqarorligi;
- infratuzilmaviy ta‘minlanganlik;
- mahalliy boshqaruv samaradorligi;
- demografik bosim va ichki bozor hajmi;
- ekologik omillarning ta‘siri;
- davlatning mintaqaviy siyosatidagi ustuvorliklar.

Mazkur omillar o‘zaro ta‘sirda bo‘lib, hududlarning iqtisodiy xavfsizlik darajasini oshirishi yoki pasaytirishi mumkin. Tahlil shuni ko‘rsatadiki, kelgusi davrda hududlararo tafovutlarni kamaytirish, iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlash va barqaror hududiy rivojlanishni ta‘minlash uchun kompleks institutsional va iqtisodiy choralar zarur.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari O‘zbekiston mintaqalarida iqtisodiy xavfsizlik darajasi va rivojlanish dinamikasining hududlar kesimida sezilarli tafovutlarga ega ekanini ko‘rsatdi. 2010–2014 va 2020–2024-yillar ko‘rsatkichlarining qiyosiy tahlili

hududlarning iqtisodiy ixtisoslashuvi, resurs bazasi, investitsion faolligi, infratuzilmaviy rivojlanish darajasi hamda davlatning mintaqaviy siyosatiga bog‘liq holda turlicha yo‘nalishda o‘zgarayotganini tasdiqladi. Ushbu tafovutlar mintaqaviy iqtisodiy xavfsizlikni ta‘minlashda kompleks yondashuvga ehtiyoj ortib borayotganini anglatadi.

Qoraqalpog‘iston Respublikasidagi yuqori o‘shish davlatning hududni qo‘llab-quvvatlash siyosati, infratuzilmaviy rivojlanish va xalqaro ekologik dasturlar samaradorligini aks ettirsa, Navoiy viloyatidagi barqaror o‘shish sanoatning yuqori ulushi bilan izohlanadi. Aksincha, Toshkent viloyati va Qashqadaryo viloyatlaridagi pasayish iqtisodiy faollikning markazlashuvi, xomashyo sektoriga haddan tashqari bog‘liqlik va diversifikatsiyaning yetarli emasligi bilan bog‘liq. Bu esa hududiy rivojlanishning muvozanatsizligini va iqtisodiy xavfsizlikning zaif nuqtalarini ko‘rsatadi. Mazkur natijalardan kelib chiqib, quyidagi ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqildi:

- mintaqalarning iqtisodiy salohiyatini hisobga olgan holda differensial rivojlanish strategiyalari ishlab chiqish zarur;

- past o‘shish sur‘atiga ega hududlar uchun maqsadli davlat dasturlari, soliq imtiyozlari, infratuzilma va sanoatni rivojlantirish bo‘yicha qo‘shimcha mexanizmlar joriy etilishi lozim;

- Qashqadaryo, Xorazm va boshqa resurslarga tayanadigan mintaqalarda qayta ishlash sanoatini rivojlantirish iqtisodiy xavfsizlikni kuchaytiradi bu esa mintaqalarda klasterlar, texnoparklar, kooperatsiya tarmoqlarini kengaytirish kerakligini taqozo etadi;

- markaziy va mahalliy boshqaruv organlari vakolatlarini qayta taqsimlash orqali mintaqalarning iqtisodiy qarorlar qabul qilishdagi mustaqilligi kengaytirilishi lozim;

- mahalliy hokimiyatlarning iqtisodiy rejalashtirish ko‘nikmalarini kuchaytirish maqsadida institutsional salohiyatni rivojlantirish dasturlari zarur;

- texnologik innovatsiyalarni mintaqalarga joriy qilishni rag‘batlantirish, ilmiy markazlar va ishlab chiqarish korxonalarini o‘rtasida hamkorlikni kengaytirish zarur;

- raqamli iqtisodiyot infratuzilmasini rivojlantirish mintaqalarning yangi iqtisodiy modelga moslashuvini tezlashtiradi.

Tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, O‘zbekiston mintaqalari bo‘yicha rivojlanish sur‘atlari o‘rtasidagi tafovutlar iqtisodiy xavfsizlikning turlicha darajada shakllanganini va hududiy barqarorlikka tahdidlarni kuchaytirishi mumkinligini anglatadi. Mintaqaviy iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlash uchun kompleks yondashuv, diversifikatsiyalashgan iqtisodiy model, institutsional islohotlar va innovatsion rivojlanish choralarini uyg‘unlashtirish talab etiladi.

Taklif etilgan strategik va amaliy choralar mintaqalar o‘rtasidagi iqtisodiy nomutanosibliklarni kamaytirishga, hududlarning ichki salohiyatidan samarali foydalanishga va milliy iqtisodiy xavfsizlikning barqarorligini ta‘minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Sen, A. Development as Freedom. – New York: Alfred A. Knopf, 1999. – 366 p.
2. Stiglitz, J. E. Globalization and Its Discontents. – New York: W. W. Norton, 2002. – 304 p.
3. Porter, M. E. The Competitive Advantage of Nations. – New York: Free Press, 1990. – 896 p.
4. Kochetov, E. G. Геоэкономика и экономическая безопасность государства. – Москва: Экономистъ, 2019. – 352 с.
5. Senchagov, V. K. Экономическая безопасность: теория, методология, практика. – Москва: Дело, 2017. – 416 с.
6. Glushenko, T. P. Региональная безопасность: экономические риски и методы их оценки. – Москва: Наука, 2018. – 288 с.
7. G'aniev, Sh. G. Milliy iqtisodiyotning makroiqtisodiy barqarorligi va xavfsizligi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019. – 312 b.
8. Abdurahmonov, B. X. Iqtisodiy xavfsizlik asoslari. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2020. – 256 b.
9. Akramov, Q. I., Jo'rayev, O. R. Mintaqaviy iqtisodiy rivojlanish va hududiy xavfsizlik tamoyillari. // O'zbekiston iqtisodiy axborotnomasi, 2021, №4, – B. 45–56.
10. Nazarova, M. A., Xasanov, S. R. Mintaqalarda iqtisodiy salohiyat va xavfsizlik indikatorlari. // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, 2022, №2. – B. 89–97.
11. Ismoilov, A. I. O'zbekiston mintaqalarida iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashning zamonaviy yondashuvlari. – Toshkent: Innovatsiya nashriyoti, 2023. – 174 b.
12. OECD. Regions and Innovation Policies: Comparative Analysis. – Paris: OECD Publishing, 2020. – 210 p.
13. UNDP. Human Development Report 2021/2022: Uncertain Times, Unsettled Lives. – New York: United Nations Development Programme, 2022. – 298 p.
14. Jahon Banki. Economic Resilience and Regional Competitiveness Report. – Washington D.C.: World Bank Publications, 2021. – 175 p.
15. World Economic Forum. Global Risks Report 2023. – Geneva: WEF, 2023. – 98 p.

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir: Xakimov Ziyodulla Axmadovich
Ingliz tili muharriri: Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich
Rus tili muharriri: Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li
Musahhah: Karimova Shirin Zoxid qizi
Sahifalovchi va dizaynerlar: Sadikov Shoxrux Shuxratovich
Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2025-yil, noyabr, 11-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: info@marketingjournal.uz
Bot: [@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)
Tel.: +998977838464, +998939266610
Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710**. GOCT 7.56-2002 "Seriya nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlararo standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**